

Preses relīze

Luksemburgā, 2021. gada 5. jūlijā

Eiropas nodokļu maksātājiem pārāk bieži jāsedz izmaksas piesārņotāju vietā

Saskaņā ar principu “piesārņotājs maksā” (PPP) piesārņotājiem jāsedz ar viņu radīto piesārņojumu saistītās izmaksas. Tomēr Eiropas Savienībā (ES) tā ne vienmēr ir – secināts šodien publicētajā Eiropas Revīzijas palātas (ERP) ziņojumā. Lai gan PPP pārsvarā ir iekļauts ES vides politikā, šā principa tvērums joprojām ir nepilnīgs, un tā piemērošana dažādās jomās un dalībvalstīs nav vienāda. Revidenti norāda, ka šo iemeslu dēļ reizēm piesārņojuma attīrīšanu finansē no publiskajiem līdzekļiem tā vietā, lai to finansētu piesārņotājs.

Eiropas Savienībā gandrīz trīs miljoni objektu ir potenciāli piesārņoti, un galvenie piesārņojuma avoti ir rūpnieciskās darbības un atkritumu apstrāde un apglabāšana. Seši no katriem desmit virszemes ūdensobjektiem (upes, ezeri) nav labā ķīmiskā un ekoloģiskā stāvoklī. Arī gaisa piesārņojums Eiropas Savienībā ir viens no veselības apdraudējumiem, kas kaitē veģetācijai un ekosistēmām. Viss šis piesārņojums rada ievērojamas izmaksas ES iedzīvotājiem. Atbilstoši PPP piesārņotāji ir atbildīgi par viņu radīto piesārņojumu un videi nodarīto kaitējumu. Tiek pieņemts, ka attiecīgās izmaksas ir jāsedz piesārņotājiem, nevis nodokļu maksātājiem.

“Lai efektīvi un godīgi sasniegtu ES zaļā kursa tālejošos mērķus, piesārņotājiem ir jāmaksā par videi nodarīto kaitējumu,” teica par šo ziņojumu atbildīgais Eiropas Revīzijas palātas loceklis Viorel Ștefan. *“Taču līdz šim Eiropas nodokļu maksātājiem pārlietu bieži ir nācies segt izmaksas, kas būtu jāsedz piesārņotājiem.”*

PPP ir viens no ES vides jomas tiesību aktu galvenajiem principiem, bet revidenti konstatēja, ka šo principu piemēro neviendabīgi un atšķirīgā apmērā. Lai gan Rūpniecisko emisiju direktīva attiecas uz lielāko daļu piesārņojošo iekārtu, to saimnieki pārsvarā dalībvalstu joprojām netiek saukti pie atbildības gadījumos, kad kaitējumu videi nodarījis pieļaujama emisiju apjoms. Tāpat Direktīvā nav prasīts, lai rūpniecības uzņēmumi maksātu par atlikušā piesārņojuma sekām, kaut arī šīs izmaksas sasniedz simtiem miljardu eiro. PPP princips ES tiesību aktos atkritumu jomā ir iekļauts, piemēram, prasot ievērot “paplašināto ražotāja atbildību”. Tomēr revidenti atzīmē, ka finansējuma iztrūkuma segšanai bieži ir vajadzīgas lielas publiskās investīcijas.

Piesārņotāji nesedz arī visas ar ūdens piesārņojumu saistītās izmaksas. Parasti visvairāk maksā ES mājsaimniecības, lai gan tajās tiek patērēti tikai 10 % ūdens. PPP aizvien ir grūti piemērot gadījumos, kad piesārņojums nāk no difūziem avotiem, īpaši lauksaimniecībā.

Šī preses relīze sniedz kopsavilkumu par Eiropas Revīzijas palātas sagatavoto īpašo ziņojumu. Tā pilns teksts ir pieejams Palātas tīmekļa vietnē www.eca.europa.eu.

ECA Press

12, rue Alcide De Gasperi – L-1615 Luxembourg

E: press@eca.europa.eu @EUAuditors eca.europa.eu

Ļoti bieži objektu piesārņošana notikusi pirms ilga laika, un piesārņotājs vairs nepastāv, nav zināms vai arī to nav iespējams saukt pie atbildības. Šāds “pamestais piesārņojums” ir viens no iemesliem, kāpēc ES ir nācies finansēt vides atveseļošanas projektus, kurus būtu bijis jāfinansē piesārņotājiem. Bet vēl sliktāk ir tas, ka ES publiskie līdzekļi ir izmantoti pretēji PPP, piemēram, kad dalībvalstu iestādes nav nodrošinājušas vides jomas tiesību aktu izpildi un nav piesaistījušas piesārņotāju finansējumu attīrīšanai.

Visbeidzot, revidenti uzsver, ka uzņēmumiem vajadzētu gādāt par pietiekamu finansiālo nodrošinājumu, piemēram, iegādāties vides atbildības apdrošināšanas polisi, citādi pastāv risks, ka vides attīrīšanas izmaksas būs jāsedz nodokļu maksātājiem. Pašlaik tikai septiņas dalībvalstis (Čehija, Īrija, Spānija, Itālija, Polija, Portugāle un Slovākija) prasa finansiālo nodrošinājumu par visu atbildību vides jomā vai daļu no tās. Tomēr ES līmenī šādas garantijas nav obligātas, kas praktiski nozīmē to, ka nodokļu maksātājiem ir jāiesaistās un jāsedz attīrīšanas izmaksas gadījumos, kad videi kaitējumu nodarījis uzņēmums kļūst maksātnespējīgs.

Vispārīga informācija

Ievērojama daļa ES budžeta tiek atvēlēta ES klimata mērķu un ar vidi saistītu mērķu sasniegšanai. Laikposmā no 2014. līdz 2020. gadam aptuveni 29 miljardi EUR no ES finansējuma kohēzijas politikai un programmai “LIFE” bija paredzēti tieši vides aizsardzībai.

Īpašais ziņojums Nr. 12/2021 “Princips “piesārņotājs maksā” ES vides politikas jomās un darbībās nav piemērots konsekvēti” ir pieejams ERP tīmekļa vietnē (eca.europa.eu) ES 23 valodās. Šajā ziņojumā nav aplūkotas enerģētikas un klimata nozares, jo šīs tēmas ir iztirzātas vairākos nesenos ERP ziņojumos, tostarp īpašajā ziņojuma par [ES emisijas kvotu tirdzniecības sistēmu](#) un īpašajā ziņojumā par [gaisa piesārņojumu](#). Pirms divām nedēļām ERP publicēja arī ziņojumu par [klimata pārmaiņām un lauksaimniecību](#) Eiropas Savienībā. Taču šis šodien publicētais ziņojums ir pirmais, kurā atsevišķi analizēts princips “piesārņotājs maksā”.

Ar īpašajiem ziņojumiem ERP iepazīstina Eiropas Parlamentu un ES Padomi, kā arī citas ieinteresētās personas, tostarp valstu parlamentus, nozaru ieinteresētās personas un pilsoniskās sabiedrības pārstāvjus. Lielākā daļa no mūsu ziņojumos iekļautajiem ieteikumiem tiek ieviesta.

Kontaktinformācija presei:

ERP preses birojs: press@eca.europa.eu

- *Vincent Bourgeois*: vincent.bourgeois@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 551 502
- *Claudia Spiti*: claudia.spiti@eca.europa.eu - Mob. tālr.: (+352) 691 553 547